

НАРОДНА ЧАСОПИСЬ

Додаток до „Газети Львівської“.

Виходить у Львові щодня (крім неділей і свят) о 5-ій годині по полудні.

Редакція і Адміністрація: узвиця Чарнецького ч. 8.

Листа приймають ся лиш франковані.

Рукописи звертають ся лиш на окреме жадане і за вложенем оплати поштової.

Рекламації незапечатані вільні від оплати поштової.

Передплата у Львові в Адміністрації „Газети Львівської“ і в ц. к. Старостах на провінції:

на цілий рік зр. 2-40
на пів року зр. 1-20
на чверть року „ — 60
місячно „ — 20
Поодинокое число 1 кр.

З поштовою пересилкою:

на цілий рік зр. 5-40
на пів року зр. 2-70
на чверть року зр. 1-35
місячно „ — 45
Поодинокое число 3 кр

Стан облоги у „вольній“ Америці.

В місті Чикаго і в околиці завело правительство стан облоги. Стан облоги у „вольній“ Америці — то на наші часи подія незвичайно характеристична і оригінальна. Чи сей, майже неуживаний в Америці спосіб заради розрухам, поможе що, годі відгадати; всеж таки погано там вже мусить бути, коли такого способу уживають. Загальна змова робітників наробила вже страшної шкоди Сполученим державам, а крім того обьявила ся невиданим здичином, як підпалюванем фабрик і складів, руйнованем залізних шляхів і убийствами.

Чи зможе союзна армія перемогти ту домашню велику революцію? Американці не потребують журити ся о удержане міжнародного мира, думають також, що внутрішній спокій дасть ся удержати без війська — і тому їх армія дуже нечисленна. Тимчасом послідними літами вже кілька разів мусіло правительство ужити війська до перемоги руху робітничого. З того висновок незвичайно характеристичний. В Европі армії великі, видатки на них всьо пожирають, на військо всі нарікають, ніхтож не бере на увагу добрих наслідків тих видатків. В Америці війська дуже мало; робітники руйнують державу, а нема способу їх перемогти. Щож буде, коли они переможуть? Вправді на військо ніхто не нарікає, але невдоволене в суспільности також є.

Тому то з цікавостію жде Европа на рішене сеї справи, тим більше, що від 10 с. м. всі робітники будівельні, різничкі, пекарські і залізничні (около мільон людей) зробили страйк. В самім Чикаго 120.000 людей не має роботи.

А розрухи, підпалюваня і бійки з войском не устають. В Чикаго діють ся сцени подібні до комуни парискої.

Перегляд політичний.

З причини холери в Царстві польськім і декотрих повітах Галичини заведено знов ревізійні стації на границі галицько-російській і устанавлено холеричних лікарів.

Wiener Ztg. оголосила торговельний трактат поміж Австрією а Росією.

В Сиракузі на улиці в білий день заколов хтось на смерть авнта поліційного. Винуватики утекли.

Переслухуваний Казеріо все каже, що не мав спільників, лише сам постановив собі убити Карнота і сам убив.

Д О П И С Ь.

З Яворова.

Освіта женщин руских родин, що чиять себе до інтелігенції і мусять своїм дітям дати хоч яке-таке понятя о сьвітї, стоїть ще досить низько. Заким дійде до того, що для женщин будуть отворені гімназії і університети, скромні 8-клясові школи, а для незначного числа женщин і семінарії учительські, мусять заступати їм всі школи, приступні для мужчин. Тай тих 8-клясових руских шкіл для

дівчат у нас не багато: у Львові, в Яворові і в Перемишлі. Школа в Перемишлі, котру не бавом отворять, буде певно найголовніша з наших інститутів дівочих. Але в тім інституті певно не помістять ся всі, що бажать осьвіти. Дехто не буде міг користати з него, хоч би ддятого, що удержане в Перемишлі дороге. Отже думаємо, що яворівському інституту, де удержане дівчат не коштує дорого, ніколи не забракне учениць; ми навіть певні, що коли-б яворівський інститут ще розширили, то охочі в нім учити ся все нашлись би, бо він має багато своїх добрих сторін таких, яких від інших інститутів навіть годі жадати.

Сего року в інституті учило ся 66 дівчат; більшого числа учениць годі вже було прийняти, бо не було місця. Учительок було шість (одна з них монахиня бувша учителька), крім того дві пані учили гри на фортепяні. Вправний і совістний заряд належав до СС. Василянок, котрі свою задачу сповнили як найлучше. Хто був на іспиті в яворівскім інституті дня 5 липня, той бачив, що інститутки не лише виглядали здорово і жваво, але й в науках поступили значно. Заслуга в тім цілого заряду і шп. учительок, котрі справді з посвйченем занимали ся своїми ученицями. Між численними гістьми, що прибули на іспит, бачили ми о. Телєпа, прокуратора монастиря в Яворові і відпоручника перемиського єпископа.

(Пр. єпископ др. Пелеш щиро интересує ся яворівскім інститутом). На іспиті був також п. староста Невадомський і багато сьвітської та духовної інтелігенції.

Учениці виступили з концертом, котрого програма була незвичайно богата (всіх точок було 19). По іспиті з релігії, хори, декламації, гри на фортепяні зложились на гарну цілість,

22)

Матій Сандорф.

(Повість Юлія Верна).

(Дальше).

Часть друга.

Пескаде і Матіфу.

В пятнайцять літ по тих подіях, що стались початком до слідуної історії, дня 24 мая 1882 р. був армарок в Дубровнику, одним із найзначнійших міст в дальматинській провінції.

Дальмация єсть лиш вузьким краєм, всуненим зручно межі північну часть динарских Альп та Герцеговину і Адрийске море. Там же як раз тільки місяця, що може помістити ся досить густо осівша людність, зложена з яких 400.000 до 500.000 душ.

Дальматинці, то люди красної породи, сьвідомі себе мимо того, що земля їх пуста і неурожайна; горді, хоч переходили всілякі зміни політичні; упорні супротив Австрії, до котрої прилучено їх договором в Кампо Форміо в 1815 році, а на послідок честні, як рідко який нарід. О їх краю можна сказати то, що сказав Іріарт¹⁾: що то „край без дверей і замків“.

¹⁾ Кароль Еміль Іріарт (Charles Emil Yriarte) французский писатель, що писав про Босну і Гер-

Дальмация розпадає ся на чотири округи а ті ділять ся знов на повіти²⁾. Округи ті то: задарский, сплітский, котарский і дубровницький³⁾. Задар єсть столицею краю і осідком намістника. Тут збирає ся також сойм краєвий, котрого деякі члени належать також до палати панів у Відні.

Від шіснайцятого століття часи дуже змінили ся. Тодги ще розносили „ускоки“, турецькі втікачі, пострах по сім мори, бо вели війну як з Турками, так і з Християнами, з султаном і венецькою республікою. Ускоків нині вже нема, остались ще лиш сліди по них в Країні⁴⁾. Адрийске море єсть нині так само безпечне, як

цеговину та про береги Адрийского моря і Чорного ру.

²⁾ Єсть то давний поділ; нині ділить ся Дальмация на 13 повітів. Після конекрипції з 1890 р. має Дальмация 527.426 душ, з котрих 501.307 Сербо-Хорватів, 16.000 Італійців і 329 жидів. Сербо-Хорвати, то властиво Серби, розділені на католиків (Хорватів) і православних (Сербів). Італійці і другі народности жиють майже виключно по містах.

³⁾ Назва взята від міст: Задару (Зара), Спліту (Спаято), Котару (Каттаро) і Дубровника (Рагуса).

⁴⁾ Ускоками називають ся нині гори межі ріками Гуркою і Савою на границі Країни і Хорватії.

котра небудь инша часть величавого і поетичного Середземного моря.

Дубровник, або радше мала дубровницька держава, був довгий час республікою, ще перед Венецією, значить ся, ще від девятого століття. Аж в 1808 р. прилучено єго декретом Наполеона I. до королівства Ілїрійского і зроблено з него князівство для маршалка Мармонта⁵⁾. Уже в дев'ятім столітї мали дубровницькі мореплавці, що їздили по всіх морях Леванти⁶⁾, виключне право вести торговлю з поганами, право надане їм апостольским престолом, а Дубровник набрав був тогди великого значіння межі республіками полудневої Европи. Але Дубровник відзначав ся ще й иншими благородними прикметами: повагою своїх учених, славою своїх писателів⁷⁾, вкусом своїх артистів, а від того дісталась єму почетна назва славянських Атин.

⁵⁾ Мармон був одним із найдібнійших французских генералів за Наполеона I.; він боронив Дубровник в роках 1807 до 1809 від Росіян і Чорногорців і за то дістав був титул дубровницького князя.

⁶⁾ Левантою називають ся всхідні побережа Середземного моря, а головно побережа Малої Азії, Сирії та Єгипту.

⁷⁾ Найславнійший з них хорватский поет Іван Гундуліч, що помер там в 1638 р. а котрому минавшого року поставлено там намятник.

зібрав 75.000 зр.; б) з винайму місць на виставі сподівав ся зібрати 30.000 зр.; в) з виступів 150.000 зр.; г) з лотерії 70.000 зр.; д) з каталогів, інсератів, плянів 5.000 зр.; е) з реставрацій, пиварень, цукорень і доходів консулційних 30.000 зр.; з) з анонсів, гардероби, трафік, концертів і інших жерел 20.000 зр.; ж) зі спродажи матеріялу будівляного сподіває ся 30.000 зр.; м) з субвенцій приватних і субвенцій державної дістав (40.000 зр.), краєвої (50.000 зр.), даліше інших міст, палат торговельних, банків і інституцій фінансових 160.000 зр. — або около 600.000 зр., не вчисляючи в се доходу з фонду гваранційного. Чи на виставу видало більше, та чи доходи були такі, яких комітет сподівав ся, то обчислять при кінці.

Також кошти вистави імпонуєчи. Мурована палата штуки, котру дирекція вистави жертвує по замкненю вистави громаді м. Львова до загального ужитку, мала коштувати около 80.000 зр., галя промислова 58.000 зр., галя машин 25.000 зр., павільон шкільний 37.000 зр., (часть тогож будовав п. Намістник гр. Бадені своїм коштом), павільон рільничства 14.000 зр., павільон архітектури 12.000 зр., водопроводи, каналізація, роботи огородничо-земні вистави (межи іншими викінчена 64.000 метрів квадратних стежок) мали коштувати 50.000 зр.; освітлене електричне з світільною фонтаною 60.000 зр. (фонтана коштувала далеко більше). Павільонів приватних будованих власним коштом властителей більших посілости земських, фабрик, підприємств і стоваришень єсть около 80. Спеціальна віднога залізничі від лівії черновецької веде на площу вистави, до брам вистави поведено нарочно нову дорогу колову, а крім сеї доходить також залізничка електрична, що лучить площу вистави з містом і передмістями.

Місце на виставу — як всі кажуть — вибрано дуже щасливо. Коли в 1878 р. вистарчала на поміщене вистави краєвої мала площа огороду Яблоновских, то нині віддано на сю ціль майже кількадесят моргів стрийської високорокви враз з розложением у стіп її парком Килинського. Парк сей — то найефектовніше місце вистави, якого нігде майже не подіблеши, так як з другої сторони справді годі де найти вид гарнійший від того, який має ся з гори виставової на город Льва. Звідси обіймеш оком ціле місто і побачиш всю его красу і характеристику, все, що в ній красне, памятно і дороге. Вигляд вистави взагалі справді імпонуєчий.

Жав гуслеу межі колінами, приспівував ось таку пісню:

Як та пісня залунає,
Що циганка заспіває,
Стережись її!
Во то пісня примаєлива,
Та і циганка зрадлива,
Стережись її!

Хоч стоїш ще все на боці,
Грань вже світить в її оці,
Вже тебе палить!
Щось мов тягне до циганки
Вже не чуєш і співанки
Так тебе палить!

Як та пісня залунає,
Що циганка заспіває,
Стережись її!
Во то пісня примаєлива,
Та і циганка зрадлива,
Стережись її!

Переспівавши тих кілька ладків, пішов співак помежи людей, наставляючи їм свою гуслеу, щоби они ему скинули по пару крайцарів. Але мабуть не багато призвавав, бо вернув знову на своє місце і додаючи собі охоти та поморгуючи, заспівав ще от сих кілька ладків:

Чорним оком як ще моргне,
То за серце таки торгне,
Вже его вкраде!
Пролунає вже співанка,
Вже пропаде і циганка,
Так серце твоє!

Подавши в попереднім числі нашої часописи спис груп, з яких вистава складає ся, перед докладнішим описом їх, містимо перше опис важніших павільонів, в котрих ті групи містять ся; чиї они та що в них є.

По лівій стороні середньої алеї, почавши від головної брами, находить ся:

Брама головна в стилу емпіге тинкована. Теплярня конструкції залізної для поміщення оказів групи 4. з двома меншими теплярнями. Павільон днівникарський з дерева, шальований у внутрі, для поміщення групи 28. — Панорама битви під Рацлавицями, конструкції залізної, тинкована і прикрашена гіпсатурою ренесансовою. — Павільон Ройовського для поміщення гафтів гуменовских. — Павільон мельничий гр. Мірової. — Павільон Архикнязя Альбрехта з дерева в стилу гірським, для поміщення виробів і продуктів з Живця. — Павільон Літинського на поміщене фарб, лякерів і т. п. — Павільон для музики з дерева. — Відтак павільон головний промисловий, для поміщення груп 8, 10, 11, 13, 14, 19. — Дім адміністрації і бюр технічних вистави в приватній відлі виняній на час вистави. — Павільон для почты і телеграфів. — Каварня арабська в стилу арабським. — Павільон Товариства ткацького в Корчині. — Павільон гр. Романа Потоцького для поміщення оказів фабрики лікерів ланцутських і сукна сирапового. — Павільон шкільний, Університету і Політехніки. — Павільон Ради шкільної краєвої, збудованний коштом Намістника гр. Баденіого в стилу ренесансу німецького для поміщення одної часті групи 29. т. є. шкільничства народного і середного. — Павільон Виділу краєвого для поміщення з групи 29. краєвих шкіл промислових, заводових і доповняючих. — Павільон санітарний і бальнеологічний для групи 20. і по часті 31. разом з шпиталем польним переносимим. — Павільон фундації Скарбківської в стилу швайцарським для поміщення виробів заведена в Дроговижи і продуктів дїбр фундаційних, разом з павільоном цукорничим І. Ціммера. — Галя концертна ригльова і в середині виправлена, з галеріями доокола для групи 27. — Цукорня Шольца в стилу мавританським.

Галя машин, конструкція з фабрики Архикнязя Альбрехта в Тішині, для поміщення машин краєвих і заграничних, група 21. — Кітли для галі машин. — Павільон Міністерства рільничства для поміщення оказів дїбр державних. — Дрібні мотори з стїн ригльових. — Павільон залізний фабрики машин Зелено-

ского з Бракова. — Павільон рільничства. — Домик кружків рільничих, критий дахівкою. — Вежа водна, будинок округлий мурований з цегли і каменя в стилу середновічнім. — Стайні для поміщення коний, худоби, череди хлівної, овець і т. д. — Стайні гр. Бруницкого і Ромашкана. — Павільон цукроварні в Товмачи в стилу готичнім.

Павільон Поппера для оказів тартаку парового з Вигоди. — Павільон Міністерства скарбу для оказів монополю державного соли і тютюну. — Павільон призначений для виробів машин рільничих фірми Clayton & Shuttleworth. — Шопа на машини рільничі, на тартак паровий Екенера і на паки надісланих предметів. — Магазин і рампа залізничі — Стайні гр. Сімінського, Левицького і Р. Бруницкого.

По правій стороні головної алеї, починаючи з кінця і звертаючи ся на право:

Вежа, трибуни, тік гімнастичний. — Павільон Бродів для поміщення виробів лісових. — Павільон ловецтва і лісництва для групи 5. — Павільон львівської цегольні званої „Штіллерівка“. — Павільон Маршалка краєвого кн. Евстахія Сангушка для поміщення плодів і виробів дїбр княжих. — Будинок союзу товариств заробкових, господарских, кас ошадности і банків. — Поверховий будинок (руських львівских товариств) для етнографії і виробів народних. — Павільон праці жінок. — Павільон гр. А. Дембицького з Яворова для оказів промислу домашного і етнографії. — Американський театр.

Хата селська, крита соломкою, з околиць Сокаля. — Брама від улиці Стрийської. — Хата подільська, валкована з глини і покрита соломкою. — Церков деревляна соснова, з трема банями, в стилу стародавних галицьких церков деревляних. — Хата татранська, крита гонтами. — Хата гудульська, крита дерениною з ганком вздовж хати. — Хата наддністрянська, в стовпи хворостом перегороджені, виліплена глиною, оказ найбіднійшої хати галицької. — Двір шляхоцький селський. — Хата краківська і мазурка.

Акварія для оказів риби, побіч хата рибака, покрита тростиною і шваром. — Ризи до сплавлювання дерева з гір і потік гірський. — Альтана гал. Товариства лісного з грядками доокола для оказів лісних. — Павільон перфумерії Гурного і Пілярського. — Будинок Гредля для поміщення виробів тартакових з околиць Скольного, — побіч масарня Янковського, де машиною вирабляють ковбаски. — Альтана з прутів залізних, власність бровару Кисельки для продажи оказів виробів броварських. — Павільоник в формі фляшки для оказів фірми виробу коняку угорського. — Павільони, вежі і шопа нафтового промислу в Галичині. Приклад канадійського верчення. — Нижка для музики, каварня. — Фонтанна світільна електрична. — Павільон Андрея гр. Потоцького з Крешович для поміщення плодів і виробів дїбр крешовицьких. — Будинок бровару Геца в Окоцимі в стилу ренесансовім. — Будинок архітектури в стилу грецьким на лад доричкий і йонський. Фонтана менша. — Павільон залізної конструкції, виложений ділами гіпсовими для поміщення образів артиста Яна Матейки. — Павільон міста Львова для оказів групи 31. — Дім мешкальний польско-американський. — Вежа фабрики цементу зі Щакової в стилу середновічнім. — Палата штуки для поміщення збірок старинности і відділ штук красних — будинок мурований в стилу барока італійського. — Павільоник цвітів огородників Воліньського і Качильського в стилу французького ренесансу пізнійшого.

Розуміє ся, ми не вчисляли ту багато реставрацій, трафік, каварень і т. п. Обійти і оглянути ті всі павільони треба досить часу. Всіх павільонів разом, — як сказано, — єсть звиш 130.

ТЕЛЕГРАМИ.

Париж 12 липня. Після Figara всі поліції європейські видадуть однаковий гончий лист за анархістами.

Стамбул 12 липня. При землетрясеню згнуло до 10 осіб. Кілька церков і мінаретів запало ся.

За редакцію відосідав Адам Креховицький.

Як та пісня залунає,
Що циганка заспіває,
Стережись її!
Во то пісня примаєлива,
Та і циганка зрадлива,
Стережись її!

Якийсь старший чоловік, котрому могло бути яких 50 або 55 літ, слухав рівнодушно співу цигана; видно, не конче був чутий на ту поетичну примаєливу, бо его мотонка ще ані разу доси не отворила ся. Правда, що то й не циганка була, що его манила співом та моргала до него, лиш звичайний собі хлописко, довгий як друк, що удавав циганку. Він вже хотів відходити, не давши співакови і крейцара, коли молада дівчина, що ходила з ним, задержала его і відозвала ся до него:

— Тату, прошу вас, дайте ще отсеу чоловікови. Я не маю гроший при собі.

Гуслер дістав чотири чи пять крейцарів, котрих би був певно не дістав, коли-б не тота дівчина. Єї батько був багатий і зовсім не скупий, а коли хотів відійти, то не длатого, лиш мабуть тому, що він був з тих людей, котрі не мають серця для людської нужди. Обое пішли відтак даліше дивити ся на другі крикливі забави, а гуслер зайшов тимчасом до шинку, щоби там чим скорше промінати зароблені гроші на горівку. Казав дати собі правдивої „сливовиці“, гоненої із сливок, та полокав нею раз по раз висохла від співу горло циганське.

(Даліше буде).

Загальна Вистава красава.
 Бльоки і карти вступу поодинокі
 по ціні бльоковій,
 Катальоги, Провідники
 Льоси по 1 злр.
ВСІ ЧАСОПИСИ ЄВРОПЕЙСЬКІ
 Бюро дневників і оголошень Л. ПЛЮНА
 улица Кароля Людвика ч. 9
 Кюск на Виставі побіч брами головної.

Бюро оголошень і дневників
 приймає
ОГОЛОШЕННЯ
 до всіх дневників
 по цінах оригінальних.

С. Спітцер у Відни

поручає

Товари камінні і шамотові.

Плити білі і кольорові. — Насади коминкові. Ком-
 плетні урядження для стаен і обор.

На жадане висилаємо катальоги.

Заступники для Галичини і Буковини

Гамель і Файгель

у ЛЬВОВІ, улица Коперніка число 21.

С. Кельсен у Відни

поручає

Кльосети з перепливом води і без того. — Рури кльосетові. — Каналові
 насади з патентовим замкненем. — Збірники на воду. — Комплетні уря-
 дження купелеві. — Вентілятори. — Прибори до водотягів, як також
 рури лянні і ковані. — Помпи, фонтани і всякі арматури.

Заступники для ГАЛИЧИНИ і БУКОВИНИ

Л Ъ В І В ГАМЕЛЬ І ФАЙГЕЛЬ Коперніка 21.

На жадане висилає ся катальоги.

ВІДЕНЬСКА ФАБРИКА АМАЛІ

поручає

найновійше патентоване начине кухонне з вні гальванічно нікльо-
 ване, у внутрі повлечене чистою і дуже тревалою емалією.

До набутя у Івана Шумана у Львові

площа Бернардинська і у всіх більших торговлях зеліза.